

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/aparat-bezpieczenstwa/127147,Julian-Konar-19202008-Uciec-od-Andersa.html>

Fot. AIPN

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Julian Konar (1920-2008). Uciec od Andersa

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: WITOLD BAGIEŃSKI 22.07.2026

Jednym z głównych oficerów MBP specjalizujących się w problematyce kontrwywiadu w latach stalinizmu był Julian Konar. Po ataku Niemiec na Związek Sowiecki – mimo swojego sprzeciwu – został wcielony do tworzącej się armii gen. Władysława Andersa. Dzięki usilnym staraniom, po kilku miesiącach

udało mu się wystąpić z Wojska Polskiego.

Urodził się w 1920 r. w Warszawie. W początkowym etapie swojego życia nosił nazwisko Jakub Kohn. Po ukończeniu szkoły powszechnej uczył się w wieczorowym gimnazjum ogólnokształcącym.

W 1935 r. z uwagi na trudne warunki materialne został zmuszony do podjęcia pracy zarobkowej. Początkowo pracował dorywczo jako praktykant w kilku warsztatach. Po zdobyciu odpowiedniej wiedzy zatrudnił się w fabryce włókienniczej na warszawskiej Woli.

Działacz komunistyczny

Już jako nastolatek Kohn związał się z ruchem komunistycznym. W 1933 r. wstąpił do organizacji młodzieżowej „Pionier”, a następnie do Komunistycznego Związku Młodzieży Polski. Jego działalność nie uszła uwadze władz.

Był kilkakrotnie zatrzymywany, m.in. za kolportaż ulotek i udział w demonstracjach. Póki był niepełnoletni, nie ponosił z tego powodu poważniejszych konsekwencji. Kiedy jednak aresztowano go latem 1937 r., trafił do Więzienia Centralnego w Warszawie i – z krótką przerwą w 1938 r. – przebywał tam do sierpnia 1939 r. Wyszedł na wolność w wyniku rozprawy apelacyjnej.

Mimo sprzeciwu – został wcielony do tworzącej się armii gen. Władysława Andersa. Dzięki usilnym staraniom, po kilku miesiącach udało mu się wystąpić z Wojska Polskiego.

Po wybuchu II wojny światowej udał się do Białegostoku, a stamtąd do Lwowa. Tam przez krótki czas pracował jako wychowawca w domu dla nieletnich, pozostającym pod zarządem NKWD. Wkrótce jednak wyjechał w głąb Związku Sowieckiego. Kolejne miesiące spędził jako robotnik w zakładach metalurgicznych w Krzywym Rogu. Równocześnie został działaczem Komsomołu.

Latem 1940 r., na skutek przejściowych problemów ze zdrowiem, wrócił do Lwowa. Po ataku Niemiec na

Związek Sowiecki ewakuowano go do Krasnodaru. Tam – mimo sprzeciwu – został wcielony do tworzącej się armii gen. Władysława Andersa. Dzięki usilnym staraniom, po kilku miesiącach udało mu się wystąpić z Wojska Polskiego.

Od Lenino do szeregów Armii Ludowej

Kiedy Jakubowi Kohnowi nie udało się przejść do służby w Armii Czerwonej, przez pewien czas pracował w kołchozie. Następnie przeniósł się do Saratowa, gdzie zatrudnił się w dwóch przedsiębiorstwach i rozpoczął studia. Trwało to jednak krótko, ponieważ wkrótce Związek Patriotów Polskich skierował go formującej się 1. Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki.

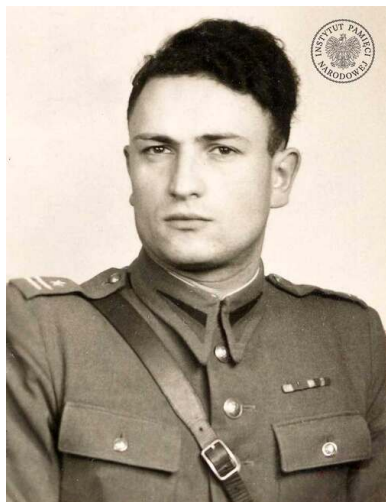
Po ukończeniu Szkoły Podoficerskiej służył jako zastępca dowódcy baterii, a następnie dywizjonu 1. Pułku Artylerii Lekkiej. Był uczestnikiem bitwy pod Lenino.

Wiosną 1944 r. Jakuba Kohna skierowano do Polskiego Samodzielnego Batalionu Specjalnego. W tym okresie zmienił nazwisko na Julian Konar. Po ukończeniu przeszkolenia i dodatkowych przygotowaniach, latem 1944 roku został przerzucony za linię frontu jako dowódca grupy dywersyjnej. Przebywając na Lubelszczyźnie dołączył do działających na tamtym terenie struktur Armii Ludowej.

Kariera w aparacie bezpieczeństwa

Po wkroczeniu Armii Czerwonej skontaktował się ze Sztabem PSBS, który skierował go dyspozycji kierownika Resortu Bezpieczeństwa Publicznego PKWN Stanisława Radkiewicza. W ten sposób stał się jednym z pierwszych funkcjonariuszy tworzącej się bezpieki.

W sierpniu 1944 r. Konar objął funkcję kierownika Sekretariatu RBP. W styczniu 1945 r. rozpoczął pracę w wywiadzie, a rok później przeszedł do Gabinetu Ministra Bezpieczeństwa Publicznego. Było to jednak rozwiązanie tymczasowe, ponieważ we wrześniu 1946 r. został skierowany do kontrwywiadu.

Julian Konar, b.d. (fot. z zasobu AIPN)

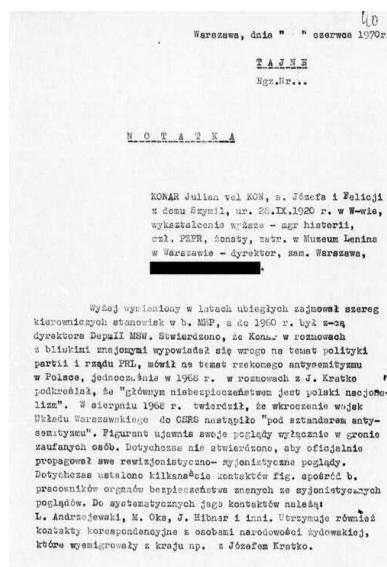
Julian Konar, b.d. (fot. z zasobu AIPN)

Służbę w Departamencie I MBP rozpoczął od stanowiska naczelnika Wydziału II, zajmującego się przeciwdziałaniem aktywności służb Wielkiej Brytanii i jej dominiów. Dzięki dobrym wynikom pracy z początkiem lutego 1950 r. awansował na wicedyrektora całej jednostki. Stanowisko to pełnił do 1952 r., gdy

umożliwiono mu odbycie studiów w Instytucie Kształcenia Kadr Naukowych przy KC PZPR. Po ich ukończeniu powrócił na wcześniej zajmowane stanowisko i sprawował je aż do maja 1957 r.

Po wydarzeniach Października 1956 r. klimat w resorcie zmienił się na tyle, że przełożeni Konara uznali, że nie widzą dla niego miejsca w aparacie operacyjnym SB. Aby nie czuł się poszkodowany, skierowano go na studia do Wyższej Szkoły Nauk Społecznych przy KC PZPR. Po ich ukończeniu, w 1960 r. zwolniono go ze służby, co zapoczątkowało nowy etap w jego życiu.

Pierwszym miejscem pracy, po odejściu z resortu, był Zakład Historii Partii przy KC PZPR. W kolejnych latach Konar pracował w dyrekcji Muzeum Lenina w Warszawie i Zarządzie Muzeów Ministerstwa Kultury i Sztuki.

Fragment notatki SB z 16 czerwca

1970 r. na temat Juliana Konara

(z zasobu AIPN)

Julian Konar, b.d. (fot. z zasobu AIPN)

Julian Konar, b.d. (fot. z zasobu AIPN)

Julian Konar zmarł w 2008 r. Został pochowany na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ